

Het is maar een heel klein woordje, maar wel een woordje wat rondom de viering van het Heilig Avondmaal een hele grote betekenis heeft gekregen. En dat is het woordje IS. Over het dit woordje is het de eeuwen heen, tot vandaag, fel gediscussieerd. Waarom die discussie? Toen de Heere Jezus in de nacht werd gevangen genomen, stelde Hij vlak daarvoor het Avondmaal in. En toen nam Hij het brood. En bij een normale Paschaviering wordt dan gezegd: *Dit IS het brood der ellende dat onze vaders in Egypte gegeten hebben*. Maar Jezus brengt een wijziging aan in de paasliturgie. Hij zegt tegen Zijn discipelen: *Neemt, eet dit IS Mijn lichaam dat voor u gebroken wordt*. En even later neemt Hij ook de drinkbeker en zegt; *drinkt allen daaruit, want dit IS Mijn bloed dat voor velen vergoten wordt*.

Hoe moet je dat opvatten als de Heere Jezus dat zo uitdrukt? Als Hij van brood en wijn zegt, dat het Zijn lichaam en bloed IS? In de Rooms Katholieke Kerk nemen ze dat heel letterlijk op. Op het moment dat Jezus dat woord uitsprak, veranderde het brood daadwerkelijk in Zijn lichaam. Veranderde de wijn daadwerkelijk in Zijn bloed. In zijn wezen is dat brood geen brood meer. En is de wijn geen wijn meer. Ze zijn veranderd in het lichaam en bloed van Jezus Christus. Om een moeilijk Latijns woord te gebruiken, dat heet de transsubstantiatie. Dat wil zeggen: een Wezensverandering. Met het moment dat de zegening over de elementen is uitgesproken zijn brood en wijn het lichaam en bloed van Christus geworden. En daarom is besloten dat alleen de priesters van de wijn zouden drinken. Plaatsvervangend voor de gemeente. Om het risico van verspilling zo klein mogelijk te houden. Met brood kun je ook knoeien, dat is de reden dat er in de Roomse mis geen brood wordt gebruikt, maar de zogenaamde hostie. Een dun gebakken stukje brood wat niet kan kruimelen.

Iemand als Maarten Luther geloofde ook dat er bij het Avondmaal een verandering plaats vond. Luther probeert het duidelijk te maken met een spons. Zoals het water in de spons zit zo is Christus lichamelijk aanwezig in het teken van brood en wijn. Hoe kwamen ze in de Roomse kerk tot dit soort bizarre gedachten? Het is goed om na te denken op welke manier onze Heiland aanwezig is bij het Avondmaal. Ook onder de reformatoren onderling was er erg veel verschil. Er hebben flinke discussies plaatsgevonden. Voor Luther was de werkelijke aanwezigheid van Christus in het Heilig Avondmaal noodzakelijk. Dat was zijn troost in alle aanvechtingen, in al zijn twijfel. Dat Christus daadwerkelijk aanwezig was in de tekenen van brood en wijn. Voor Zwingli was het Avondmaal niet meer, maar ook niet minder dan een gedachtenismaaltijd. Wij denken dan aan Christus, die weliswaar ten hemel gevaren is, die Zijn lichaam op Golgotha gegeven heeft en Zijn bloed voor ons heeft vergoten. Het was voor Zwingli een soort in memoriam. En Luther zei: *Dat is veel te weinig voor mij. Een gedachtenismaaltijd. Daar kan ik het niet mee doen*. Hij wenste aan het Avondmaal, de Zoon van God in zijn handen te ontvangen. Zijn zwakke geloof kon niet steunen op een herinnering, maar dit moest rusten op Christus Zelf in hun midden. In de tekenen van brood en wijn.

En dan is het Calvijn die ons de juiste theologische doordenking geeft inzake Christus aanwezigheid tijdens de viering van het Heilig Avondmaal. Calvijn is de brug tussen Luther en Zwingli. Calvijn zegt: avondmaal vieren is ten diepste een geestelijke zaak. De Heere Jezus is niet meer lichamelijk onder ons, maar wel op een geestelijke manier. Wij mogen geloven en verwachten dat Jezus Zelf aanwezig is. En dan is de Heere Jezus niet alleen aanwezig, maar dan is Hij ook aan het werk. Hij deelt ons in het avondmaal in eigen Persoon de vrucht uit van Zijn lijden en sterven. In zondag 29 gaat het niet om wat woordjes, het gaat in zondag 29 om de aanwezig van onze Heere Jezus Christus. In de antwoorden is het eigenlijk een liefdeslied op de Heiland. Op de bruidegom die aan Zijn tafel Zijn bruid dichtbij Zich wil hebben. En haar omhelst. En wij Hem. Als het brood gebroken en de wijn ingeschonken wordt, dan geloven wij dat Jezus aanwezig is. Dat is Hij in elke eredienst, want waar twee of drie in Mijn Naam bijeen zijn daar ben Ik in het midden. Maar in de tekenen van brood en wijn komt Hij nog wat dichterbij. Ik zou bijna zeggen, bij een gewone eredienst staat de Heere Jezus naast je, maar in een Avondmaaldienst omhelst en kust Hij je. Tastbaar dichtbij.

Hoe ervaar je Hem tastbaar zo dichtbij? Nou vooral door Hem te gedenken. Dat is fundamenteel bij het Avondmaal. Want zelfs het woord gedenken heeft een diepe Bijbelse betekenis: ***Doe dit tot mijn gedachtenis***. Gedenken. Dan laat heel je leven bepalen door te gedenken aan Golgotha. Laat dat nou jouw leven en heel je denken bepalen. Als Israël wordt opgeroepen om te gedenken aan de uittocht uit Egypte, dan wordt Israël niet zomaar opgeroepen om daar een keertje bij stil te staan. Dan wil de Heere dat heel Israël er helemaal bij betrokken is. Dan wordt de bevrijding en de verlossing als present gesteld. En men viert het alsof men opnieuw Egypte wordt uitgeleid. Elk jaar weer gedenken. Daarom spreken we die woorden uit net voor de viering begint. Maar laten we niet bij het uiterlijke brood en wijn blijven hangen. Maar laten we onze harten opwaarts in de hemel verheffen waar Christus is aan de rechterhand van Zijn Hemelse Vader. Dat is ook de bedoeling van Avondmaal. Dat je als gast wordt doorverbonden met Hemzelf in de hemel, want daar bevindt echt Zijn Lichaam.

Zo zegenen wij ook niet de elementen van brood en wijn. Het woord zegenen moet je opvatten als een lofprijzing. Als een dankzegging. Brood en wijn, het zijn de tekenen die ons wijzen op onze Zaligmaker. En dan komt het aan op

de vraag: hoe kijk je nou naar de Heere Jezus? En wat geloof je nou van Hem? Het komt ook bij de viering van het Avondmaal op geloof aan. En daar ligt nog wel een belangrijk verschilpunt. Als je nou echt gelooft, zoals de Roomsden dat brood en wijn bij het Avondmaal, daadwerkelijk gaan veranderen in het lichaam en bloed van Jezus Christus. Dan betekent het ook dat iedereen die deelneemt aan de eucharistie automatisch deel krijgt aan Christus zelf. Je ontvangt automatisch de genade van God. De vergeving van zonden. Je wordt dus automatisch gevoed en gesterkt door het lichaam en bloed van Christus. In de Roomse kerk geloven ze dat als je de sacramenten gebruikt, dat je de genade van God in je krijgt. Dat is de Roomse leer bij dit sacrament. Als door een infuus wordt de genade van God je toegediend. Maar je kunt van God niets ontvangen buiten het geloof om. Alleen als je in geloof het brood en de wijn ontvangt, ontvang je ook daarin het lichaam en het bloed van Christus. Alleen dan ontvang je wat de Heere Jezus gedaan heeft.

En nu zou ik aan u willen vragen. Heb je wel eens je hand gelegd op Zijn Woord? Heb je dat zichtbare Woord wel eens omhelsd? Niet uit automatisme, maar in dat toevlucht nemende geloof. En waarom deed je dat? Dat was toch omdat je wist dat er kracht van uit ging? Net als die bloedvloeiende vrouw, die wist: als ik nu Jezus aanraak, dan komt Zijn kracht over in mij. Heilzame kracht. De Rooms Katholieke kerk en ook Luther laten het woordje IS, iets te zwaar wegen. Want, het IS het niet letterlijk. En dan begrijpen we ook het antwoord van vraag 78. Worden dan nu brood en wijn nu dan werkelijk het lichaam en bloed van Christus? Nee. Brood blijft brood. En wijn blijft wijn. Maar dan ligt de volgende vraag wel voor de hand. En dat is vraag 79. Waarom zegt Christus het dan wel zo? Waarom noemt hij het brood Zijn lichaam? Waarom noemt Hij de wijn Zijn bloed? En dan zegt de catechismus, daar heeft Christus een goede reden voor om het op die manier te zeggen. Dat moet je niet letterlijk nemen, maar je moet het wel serieus nemen.

En op die manier wil Jezus Zijn discipelen, en ook ons met nadruk leren, dat er een hele nauwe band is tussen het teken van het avondmaal en de zaak die het uitdrukt. Het lichaam en bloed van Christus. Ze vallen niet samen, maar ze zijn wel onlosmakelijk met elkaar verbonden. En dat drukt de Heere Jezus uit door het gebruik van het woordje IS. Je moet het niet letterlijk opvatten. De Heere Jezus zegt ook ergens in het Evangelie dat Hij de ware wijnstok IS. Ook dat moet je niet letterlijk opvatten. De Heere Jezus was niet letterlijk een wijnstok, maar Hij gebruikt het als een beeld. Hij maakt daarin een vergelijking. Zo is het ook bij het Avondmaal. Het is een zichtbaar teken en zegel waardoor God ons de belofte van het Evangelie wil verduidelijken. En wil verzegelen. En zo wil bevestigen dat het Hem menens is. Dus het avondmaal is net als de doop een leermiddel op de school van vrije genade. We moeten leven bij het bloed en vlees van Jezus Christus. En zo wil het Lichaam en bloed van Christus ons geestelijk onderhouden. Net als gewone levensmiddelen ons lichaam in stand houden. Maar je hebt niet alleen een lichaam dat gevoed moet worden, maar je hebt ook het geestelijke leven. Dat heeft ook voeding nodig. Het leven met God moet gevoed worden.

Waar is dan uw geestelijke honger? De honger naar God? Naar vrede. Naar vergeving? Dát is de honger van het geloof. Dat geloof heeft verlangen naar voeding en die voeding voor het hongerige hart, waar je snakt, naar vergeving, naar zekerheid, naar eeuwig leven, dat geef ik je in de tekenen van brood en wijn. Zo wil Hij ons voeden in de woestijn van het leven. Dat voeden is nodig om tot de zekerheid van het geloof te komen. En wie verzekert Hij dan aan de tafel? Niet de verzekerden. Niet de zelfverzekerde mensen. Want die gezond zijn hebben dit niet nodig, maar die ziek zijn. En aan de tafel mag ik het dan weer horen: *Voor jou heb Ik alles volbracht. Mijn lichaam liet Ik verbreken. Mijn bloed liet Ik vergieten. Ik nam je mee*, zegt Christus. *In mijn bitter lijden en sterven. Ik heb je straf gedragen. Proef het maar Mijn kind. Tot je verzekering. Het is echt waar!* Of heb je die verzekering niet nodig? Heb je nooit last van de duivel en dat Hij je weer aan het twijfelen probeert te brengen? Als je nou last hebt van die aanvechting. Of als je last hebt van die influisteringen in je hart. Dan heb je juist dat Avondmaal nodig. Want daar laat Jezus ons zien dat de duivel liegt. Want daar verzekert Hij me ervan, dat Hij echt voor mij stierf. Ik hoef er geen verzekerd geloof voor te hebben, want dat wil de Heere nu juist werken aan het Avondmaal. En door het Avondmaal.

En het wonder is, Jezus is aanwezig. En als Hij aanwezig is dan veranderen brood en wijn daar niet van. Maar de bedoeling is, dat ú veranderd. En dat je gevoed wordt, dat je verzekerd wordt en dat je zo gesterkt wordt. En dat je dichter en dichter naar de Heere Jezus komt. U moet niet bang zijn om de wijn te vermorsen. Waar je wel bang voor moet zijn is om het bloed van de Heere Jezus te vertrappen. Het bloed van de verzoening voorbij te laten gaan. Blijvend nee zeggen tegen Zijn aanbod. Doe dat toch niet, maar heb Hem lief. En heb Hem nodig. Het is een troost om de Heere werkelijk te ontmoeten. Nee, nú is er nog geen lichamelijk contact mogelijk. Dat komt straks. Nu vieren wij het avondmaal in het geloof, maar dan zullen we Hem zien van aangezicht tot aangezicht. Hier worden wij verzadigd aan Zijn tafel door de tekenen van zijn genade. Door brood en wijn. Maar daar worden wij verzadigd met Zijn Goddelijk beeld.